

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Cesarjev manifest narodom.

Mojim zvestim avstrijskim narodom!

Odkar sem zasedel prestol, stremim nemajno za tem, da bi vsem Svojim narodom priboril zaželeni mir ter narodom Avstrijе kazal poti, po katerih bi brez zaprek in sporov blagovito razvili moč svoje narodnosti in jo mogli uspešno uporabljati za svojo duševno in gospodarsko blaginjo.

Strašna borba svetovne vojne je doslej ovirala mirovno delo. Junaštvo in zvestoba, požrtvovalno prenašanje nadlog in stisk, vse to je v tem hudem času zmagoščavno branilo domovino. Težke vojne žrtve so nam morale zagotoviti častni mir, na čigar pragu, z božjo pomočjo, stojimo danes.

Sedaj se je treba nemudoma lotiti obnovitve domovine na njenih prirodnih in zategadelj najzanesljivejših temeljih. Želje avstrijskih narodov je treba pri tem skrbno spraviti v sklad in jih izpolniti.

Odločen sem, to delo ob svobodnem sodelovanju Svojih narodov izvesti v duhu onih načel, ki so jih zvezni vladarji v svoji mirovni ponudbi sprejeli za svoje.

Avstria naj postane po volji svojih narodov zvezna država, v kateri tvori vsako narodno pleme na ozemlju, kjer je naseljeno, svojo lastno državnost.

V združitev poljskih ozemelj avstrijskih z nezaviso poljsko državo se s tem nikakor ne poseza.

Tržaško mesto s svojim okolišem dobi po želji svojega prebivalstva posebno stanje.

Ta nova uredba, ki se nikakor ne dotika celovitosti dežel ogrske svete krone, naj vsaki narodni posamezni državi zajamči njeno samostojnost. Uspešno pa bo tudi ščitila skupne koristi in jih uveljavljala povsod ondā, kjer je skupnost življenska potreba posameznih državnosti. Zlasti bo treba združitve vseh moći, da se po pravičnosti in primernosti uspešno rešijo velike naloge, ki izvirajo iz vojnih posledic.

Dokler ta preosnova ne bo zakonito izvedena, ostanejo sedanje naprave za varstvo splošnih koristi neizpremenjo veljavne. Moji vldi je naročeno, da nemudoma pripravi vsa dela za obnovitev Avstrije.

Do narodov, na katerih samoodločbi bo osnovana nova država, se obračam s pozivom, naj pri velikem delu sodelujejo z narodnimi sveti, ki naj — sestavljeni iz državnih poslancev vsakega naroda — uveljavljajo koristi na-

rodov med seboj kakor tudi v občevanju z Mojo vlado.

Tako naj naša domovina, utrjena po slogi narodov, ki jih oklepa, kot zveza svobodnih narodov izide iz vojnih viharjev.

Vsemogočni naj blagoslovi naš trud, da bo veliko mirovno delo, ki ga gradimo, na srečo vsem Mojim narodom.

Na Dunaju, dne 16. oktobra 1918.

Karl, s. r.

Hussarek, s. r.

Cesarško povelje armadi in mornarici.

Ustrezač željam vseh avstrijskih narodov bodo zedinjeni v narodnostnih državah in združeni v zvezno državo. Kakor bodo na ta način na eni strani odstranjene ovire, ki so obstajale v sožitju narodov, tako naj bo na drugi strani neovirano odprta prosta pot skupnemu delu v blagor lastnega naroda in domovine.

V tem velepomembnem trenotku se obračam na armado in mornarico. V vaših vrstah sta zvestoba in edinstvo neločljivo združevali vse narode med seboj in z Menoj.

Neomejno je moje zaupanje, da bo duh zvestobe in sloge, ki se je že od nekdaj izkazal in tudi sedaj, nepremakljivo obstojal dalje. Tega hočemo ohraniti, on naj bo novim avstrijskim državam najdragocenja dedščina, vam in Meni v korist in prid. V to pomozi Bog!

Schönbrunn, 17. oktobra 1918.

Karl, s. r.

Pred proklamacijo.

Wilson bo odgovoril, če še ni, tudi Avstroogrski. Da odgovarja predsednik Zedinjenih držav tako pozno, mora imeti svoje vzroke. Kakšni so pa ti vzroki, to nam skoro ni mogoče uganiti in jih najbrže pove Wilson sam tudi v svojem odgovoru. Avstroogrška ni kot političen faktor v tej vojni imela glavne vloge, zato je mogoče, da se je hotel Wilson, preden odgovarja, natančno informirati o razmerah in vlogi monarhije, ki jo ima doma in zunanj evropski politiki. Mogoče je pa tudi, da je hotel Wilson najprej odgovarjati Nemčiji zato, da omaja zvezništvo med Nemčijo in Avstroogrsko. Imamo pa v Avstroogrski še neko posebnost, zlasti v Avstriji, namreč, da se med vso vojno vladajoči krogi niso prav nič ozirali ne na parlament, ne na narode, pač pa so vladali dolgo

se zagledam v tmino. Kaj je to? Skozi meglo spoznam sedaj natančno obrise ženskega bitja.

Veter piska ob ograji in železni oboki, ki se vrste tja kakor v neskončnost. Čujem pahljanje ogrinjalke, katere robovi se dotikajo ograje. In že pograbim neznanu prikazeno, ki je splezala na ograjo. Pod nama preži reka.

»Za božjo voljo, — kaj hočete?«

»Pustite me! Komu kaj mari?« ie vzdihnila in se poizkusila iztrgati mojim rokom.

»Pustite me,« so govorile njene ustnice. »Pustite me, nimam tu ničesar iskat!«

Kljub njenemu trdrovratnemu otepavanju sem jo vlekel do bližnje svetlike. Ob svitu pojemačo tmi sem dognal, da utegne deklica pripadati boljšemu sloju. Silil sem, da grem z njo. Globok vzdihlaj se izvije iz njenih prsi in meni se poraja želja, da odideva iz tega zanj usodnega kraja. Počasi gre z menoj. Greva preko mostu. Na vprašanje, kaj jo je gnalo k temu skepu, strese ne mo odklanjaje glavo. Z nežnim prigovaranjem ponovim vprašanje. Njeno telo se prične krčevito tresti in polnoma v resignaciji pove pologoma: »Pomanjanje!«

V pretrganjih odstavkih mi pripoveduje zgodovino njenega trpljenja. »Živim sama s širimi mlajšimi sestrami in brati. Moja mati je mrtva že tri leta. Najstarejši brat je padel v Italiji — in moj oče — je v ječi. Pomanjanje ga je privelo do poneverbe. Kakor bi opravičen,

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Oredništvo in upravljanje v Ljubljani, Franciškanska ulica štev. 6, 1. nadstropje. Učiteljska tiskarna.

Raročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42 —, za pol leta K 21 —, za četr leta K 1050, za mesec K 350. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Knostopna petit vrstica 30 v; pogojen prostor K 1 —; razglas in poslane vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

časa popolnoma absolutistično, tako da o ustavi, oziroma o ustavnih ukrepih sploh ne more biti govora.

Preden pa govorimo o nameravani proklamaciji, je nujno, da se ozremo nekoliko nazaj v zgodovino monarhije. Prvo pomembno gibanje pri nas na Slovenskem se je zbudilo šele za časa Francozov, ki so zasedli velik del slovenskih dežel in ustanovili Ilirijo. Politično gibanje slovensko je šele takrat pognalo prve kalice, ki jih je pa potem, ko so Francozi zapustili te pokrajine, zopet zamoril avstrijski absolutizem. Do leta 1848. ni bilo potem pri nas več samostojnejšega gibanja. Nekoliko živahnje je bilo sicer gibanje na kulturnem polju in tudi ideja Ilirizma se je takrat jela zopet poudarjati. Politično pa so ostali Slovenci še vedno skoro docela pasivni. In ko je prihajala ustava, so bili naši politični krogi še skoro docela brez upliva. V parlament so si priborili nekaj mandatov, toda tam niso nastopali z uspehom niti tedaj ne, kadar so še precej energično zahtevali narodne pravice. Eno pa je bilo: z ustavo se je pričelo politično življenje na Slovenskem. Jugoslovanski poslanci so pa pod vplivom razmer in pod vplivom tedanjih voditeljev, zlasti Bleiweisa, izbrali geslo »Vse za vero, dom, cesarja«. Vsa njihova politika je bila kupčijska; za manjše koncesije so bili leta in leta vladna stranka, zanesljiva opora vsake vlade in so se zadovoljevali z drobtinicami, ki so odpadale z mize avstrijske birokracije. Vse, kar je vlaža hotela, so votrili, če se jim je godila krivica, so prenašali to potrebitivo, kakor Abrahamovo jagnje. Enako kakor so ravnali Jugoslovani, so ravnali tudi Čehi skoro dosledno, Poljaki in Rusini z malo izjemami. Šele v novejšem času, ko se je jelo politično življenje razcepljati v razne ostre si nasprotuje stranke, se je začel del radikalnejših političnih siher postavljati odločno na stališče nekake opozicije proti vladni in odločno zahtevati najprej zgodovinske pravice in pozneje tudi narodnostne.

Slovenci so bili do pred vojno vedno v vladnem taboru. To je bila takoreč zgodovinska pravica naših parlamentarcev.

Če torej pregledamo razvoj našega političnega pokreta v Avstroogrski, se torej ne smemo prav nič čuditi, če prihajajo dunajski birokrati do takih zaključkov, kakor jih namevajo objaviti v proklamaciji. Mi sami smo bili taki, mi sami smo jih tako vzgojili in prav radi verujemo, da je Hussarek razočaran, če ponudi narodom nemškoavstrijsko državo, če-

vala dejanje, je pristavila: »Da bi izboljšal usodo svoje družine, je segel po tujem denarju!«

Molčala je. Pozval sem jo, naj nadaljuje s pripovedovanjem. S solzami v očeh mi je narisala vso svojo bol: »Danes zjutraj sem bila pri preiskovalnem sodniku, da bi olajšala mojem očetu gorje. Zadnje vinarje, ki sem si jih s težavo prislužila z ročnimi deli, sem dala, da bi lažje prenašal žalostni položaj. Kaj trpi za nas.«

Zopet je prestala. »Sedaj je izčrpán moj zadnji pomozni vir. Moje male sestrice so lačne in vpljejo za kruhom. Jaz jim ne morem ničesar dati. Odpovedali so mi službo in sedaj tavam brez cilja okolo. Kam naj prem?« —

»In ali v resnici nimate nikogar, na katerega bi se mogli obrniti?«

»Ne.«

»Ali ste poizkusili že pri občini?«

»Dobila nisem povoljnega odgovora z opazko, da je dovolj dela, da se lahko preživim.«

Bil sem potrj zaradi usode te uboge deklice. V moji notranosti sem zadel na točko, ki je dvigala težko obtožbo proti vsem obstoječim družbenim napravam. Še nikdar nisem občutil pomanjanja svojega sočloveka tako, kakor v tem trenotku. Morda sta vplivali tudi osebnost dekletova in njeno odkritosrčno pripovedovanje, da sem se čutil poklicanega, ji pomagati po možnosti. Iskal

LISTEK.

Življenja sita.

Slika iz velikomestnega življenja.

Meglen jesenski večer. Zahajajoče sonce mežika skozi sive oblake. Mole okno je odprto in hladan večerni zrak prihaja v sobo. Gledam dol na hišni vrt, preglejam pusto obnebje in prisluškujem, kako vrabci tajnostno čvrče v grmovju. Dnevnio delo je opravljeno. Vstanem s počasnim kretom od pisalne mize, prižgem si cigareto, vzamem plašč, klobuk in palico ter odidem v gaj ob bližnji reki. Čudno razpoloženje me navdaja; mešanica melanholije in utrujenosti počiva v mojih sklepih, spremilevalci intenzivnega stanovskega dela.

Različne zaloge dry tik ob reki nudijo jeseni prikupljivo lepoto. V gaju in ob obrežju se vzdigujejo grmečevja in posamezno raztresena drevesa, ki dajejo pokrajini nepopisljiv kras. Opazovanje te večerne lepote korakam preko na tleh ležečih vej. Vlažnost v zraku naznanja bližajočo se pozno jesen.

Zavijem se zaradi hladu v svoji površnik in se vračam. Cesta je prazna ljudi. Stopim na državni most in naenkrat švigne proti ograji senca. Nehote postojim in

ško, ilirsko, rusinsko, česar vendar nismo prej nikdar odločno zahtevali, marveč veseli smo bili, da nam je bila vsaka vlada prijazna, če nam je bila pravična ali krivična, to nas ni bogove kako vznemirjalo, a sedaj se upiram.

Seveda je neprevidno, nepraktično in neumestno, če hočejo sedaj, ko narodi stavijo zahteve, ki so bili do njih upravičeni pred sto leti ali tudi že prej, dekretirati nepopolno obliko avtonomij, ki pravzaprav ne pomeni nič drugega, kakor majhno premaknitev deželnih mej. To vendar ni potrebno. Narodi ne potrebujejo novih kurnikov, narodi potrebujejo svobodno združitev, da se bodo mogli svobodno razvijati politično in gospodarsko ter demokratično urediti svoje socialne razmere. Za to je pa potreba nekaj več, kakor otesana Ilirija, oklepšena Češka ali izolirana Ukrajina. Za svoboden razvoj narodov je potrebna svobodna združitev narodov, ki hočejo in morejo skupno živeti, ki jih druži interes skupnega razvoja in skupnega gospodarskega področja. To uganko razrešiti ne bi bilo težko, toda gospodje ministri in vladajoča kapitalistična družba se tega boji, ker se boji razvoja svojih lastnih sosedov, s katerimi živi pod eno streho.

Wilsonov odgovor Nemčiji.

»Arbeiter-Zeitung« piše:

Predsednik Wilson je odgovoril na nemško noto. Njegov odgovor dokazuje, da nasprotujejo miru še prav težke ovire. Predsednik Wilson zahteva pogoje, katerih izpolnitev za Nemčijo ni lahka.

Ententa se čuti danes znatno močnejša, kakor so nemške čete. Dan na dan potiska nemške čete na zahodu nazaj. In čeprav nemške čete obnavljajo vedno iznova v svojih novih postojankah odpor, tedaj vendar le ni tak potek vojne brez nevarnosti. Entento navdaja nado, da se ji vendar še nekoč posreči, kar je doslej odporna sila nemških čet preprečila: predreti nemško fronto, večje nemške vojske okoliči, življenjsko silo nemške vojske zlomiti. Zato entento ne veseli posebno, da bi sedaj, ko je položaj vojujih operacij zanjo ugoden, prenehala z njimi. Boji se, da bi premirje Nemčiji omogočilo, svojo vojsko, četudi na novih, na državnih mejah ležečih črtah, zopet urediti, izpopolniti tehničko oboroženje, da potem, če bi bila mirovna pogajanja neuspešna, zopet prične bojevanje ob ugodnejših pogojih. Zato izjavlja Wilson, da smatra premirje za mogoče le ob pogojih, ki zagotavljajo ententi ohranitev sedanja vojaške premoči. Kaj s tem meni Wilson je nejasno; skoro gotovo pa misli na izročitev nemškega vojnega materiala. Če je to mnenje pravo, potem je to trda zahteva. Zakaj, če mora Nemčija izročiti del svojega orožja, mora sprejeti na mirovem Kongresu pogoje, ki jih Wilson diktira. Kljub temu menimo, da bo morala Nemčija sprejeti tudi te pogoje. Kakor namreč stvari stope, je nadaljevanje boja ob sedanjih okolišinah večja nevarnost kot sprejem teh pogojev za premirje. Zakaj, če Nemčija s sprejem teh pogojev doseže mirovna pogajanja, more na to računati, da tudi ententa ne bo mogla, iznova pričeti vojno; zakaj, če že prično obravnavati o miru, tudi vlade entente ne bodo mogle več, svoje narode in vojske zaradi kakršnihkoli imperialističnih vojnih ciljev zopet navdušiti za bojevanje. Nemškemu narodu pa kaže trdota teh pogojev, kakšen zločin se je izvršil nad njim. Če bi se bila Nemčija pred nekaj meseci, ob bistveno ugodnejšem vojaškem položaju, odločila za sprejem Wilsonovih točk, bi ji ne bil nihče mogel staviti takih pogojev.

Mnogo manj važne so druge vojaške zahteve Wilsonove: ustavitev vojne s podmorskimi čolni in opusti-

sem po svojih žepih. Skoro neprijetno mi je bilo, da morem popravljati krivico svojih soljidi le z nekaterimi kromami. Braniła se je, vzeti denar. Šele na moje opetovanje prigovarjanje je spravila denar. Prosil sem za njen naslov, da bi se mogel še nadalje pobrigati zanjo. Obstavljam mi ga je vendar povedala.

Stopila sva na oblijedene ceste. Najina pota so se ločila. — Posloviva se.

Par dni po tem pretresujočem trenutku sem čital v časopisu: »Dvajsetletno Marijo H. so danes zaprli zaradi sleparstev. Že večkrat kaznovani individuali si je znala s pretvezo izmišljene družinske nesreče izvabiti raznim osebam denar. Izdaten vir dohodkov ji je donašal ta novodobni trik. V nočni tmini se je postavila ob ograjo državnega mostu in kakor hitro je videla, da pride kak boljše opravljen gospod mimo, ga je nepričakovano morila z dozdevno uprizorjeno komedio, kakor da bi hotela skočiti v samomorilnem namenu v valove deroče reke. Znala je s solzami in vzdihljaji prepojenim priovedovanjem svoje bede izvabiti vsakokratnemu rešilcu življenja precejšnje denarne zneske. Slučaj pa je hotel, da je zadeba pri svoji komediji dvakrat na ravnotisto žrtev. Pretkano sleparico so zaprli in izročili policiji. Zločinska kronika velikomestja je bogatejša v novih pojavih izsiljevalcev.«

Gledal sem začuđeno na časopis in bridko spoznanje me je obdajalo. Tudi jaz sem bil žrtev »življenja sitih«.

tev »evakuiranja« izpraznjenih mest. Kar se tiče ostalih Wilsonovih zahtev, da naj se Nemčija odreže vsakršne vojaške oblasti, ki bi utegnila sama odločati o vojni in miru, pa ta zahteva nikakor ni trda; zakaj, ta izpolnitve zahtev odgovarja potrebam in željam nemškega naroda samega. Druga vprašanja pa so seveda, ali bodo še vedno prav mogočne protidemokratične plasti Nemčije hotele sprejeti te pogoje, in če bo nemško ljudstvo dopuščalo, da se izjalovi mir ob odporu teh plasti.

Odgovor Wilsonov ni izboljšal upanje na mir. Stvar nemške demokracije bo torej, da poskrbi za to, da bo odgovor Nemčije kljub vsem tem oviram uglašil pot miru.

Glede na Avstro-Ogrsko imamo ob uru le Wilsonovo naznanilo, da bo monarhiji odgovoril direktno.

Vojna poročila.

Avtstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 17. oktobra. Uradno se razglaša: V Srbiji so sovražne čete napredovali do zapadne Morave. Napade zapadno Kruševca smo zavrnili. V Albaniji boji zadnjih straž severno Tirane. V ozemlju Sedmih občin so bili zavrnjeni sunki italijanskih poizvedovalnih oddelkov.

Boji na zapadni fronti.

Berlin, 17. oktobra. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Na bojišču smo umaknili svojo fronto na črto vzhodno Thourout-Coolscamp-Inglemünster zadaj za Lys. Po najmočnejšem ognju na izpraznjeno ozemlje se je sovražnik približal našim novim postojankam. Ob obeh straneh Coolscampa pa jih je napadel z močnimi silami, pri Thouroutu in Ingelmünstru v delnih sunkih. Tuji proti fronti Lyse pri Kortryku in Meninu je silovito napadal. Sovražnik je bil povsod zavrnjen. Proti naši novi fronti med Lille in Douai je sledil sovražnik včeraj na črto Capinghen-Allennes les Marais-Caroin-Oignes. Na odsek Selle je vdrl nasprotnik v naše črte pri Haussu. Kolesarski bataljoni so vrgli sovražnika nazaj v protisunku in so zopet zavzeli staro postojanko. Angleška artiljerija se obstreljuje mesto Denain. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Na fronti Oise od časa do časa artiljerijski boj. Ponovljeni napadi Francozov severno Oringnya so bili zavrnjeni. Ob Aisni in Aire so se izjalovili močni francoski napadi pred našimi novimi črtami zahodno Grandpré. — Armadna skupina generala Gallwitza: Vzhodno Aire so bili zavrnjeni ameriški napadi, kajih glavni sunek je bil napaden proti Champigneullu in Landresu. Oba kraja smo obdržali, višina je ostala v sovražnikovih rokah. Tudi na vzhodnem bregu Moze so se izjalovli ponovni napadi sovražnika.

Jugovzhodno bojišče: Pred našo novo fronto med Jagodino in Nišem je dosegel sovražnik zapadno Moravo, Kruševac in Aleksinac. Delni napadi, ki jih je izvajal s te črte, so bili zavrnjeni.

Berlin, 17. oktobra zvečer. Med Le Cateaujem in Oiso je sovražnik na 85 kilometrov široki fronti znova napadel, hoteč predreti našo fronto. Napad se mu ni posrečil. Na Flanderskem, ob Airi in Mozi krajevni boji.

Angleška ofenziva v Siriji.

London, 17. oktobra. Uradno se poroča: Angleške čete so zasedle Tripolis in Homs v Siriji.

Politični pregled.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je priobčil v »Novicah« naslednjo izjavo, ki dokazuje, da je v zvezi s politiko sedanja vlade avstrijske: »Zvest svojemu 30. maja 1917 danemu podpisu stojim neomajno na istem principijeljem stališču kakor poslanci jugoslovanskega kluba in bom srečen, če se kolikor mogoče hitro neomejeno uresničijo vsi ideali v zmislu majniške deklaracije. Tega stališča nisem nikdar opustil, ampak sem vedno lojalno delal za njegovo udejstvitev in sem mirno prenašal vse napačne sodbe o svojem držanju. Sem za to, da se takoj konstituira jugoslovanska država in da se takoj upostavi ljudski volji odgovarjajoča narodna vlad, kateri bom rad izročil vse svoje dosedanje posle. V Švici sem se mudil zgolj po nalogu dejelnega odbora, da izvedem njegove formelne sklepe v gospodarskem interesu kranjske dežele. Vse drugo so prazne kombinacije brez podlage. — Dr. Ivan Šusteršič.«

Ustanovitev narodnih držav v Avstriji. Z Dunaja se brzjavno poroča, da stojimo neposredno pred razglasenjem cesarske proklamacije, ki odreja priprave za ustanovitev narodnih držav in narodnih vlad v Avstriji in da je ta ustanovitev že sklenjena. Proklamacija bo vsebovala poziv, naj se sestanejo narodni zbori avstrijskih narodov. Ti zbori imajo nalogu, da izvršijo volitev narodnih vlad. Proklamacija pomeni torej preustroj Avstrije v »zvezo narodnih držav«.

Slovanska manifestacija v Krakovu. Pred svojim odhodom v Varšavo so poljski voditelji imeli skupno posvetovanje s Čehi in Jugoslovani. Poljaki so zastopnike omenjenih slovanskih narodov povabili v Krakov na skupno manifestacijo.

Avstro-ogrski vojni troški. V delegacijah je skupni finančni minister predložil proračunski provizorij za čas od 1. julija do 31. decembra 1918 in računski sklep skupnih troškov in dohodkov zadnjih štirih let. Vojni

troški so izkazani pod posebnim naslovom. Vojni troški znašajo do konca meseca julija tekočega leta 61 miliard krov.

Zemun se izpraznuje. Iz Osjeka poročajo, da so začele oblasti že izpraznjevati Zemun civilnega prebivalstva. Iz Belgrada so odšle družine pripadnikov centralnih držav.

Za integriteto Ogrske. Iz Budimpešte se brzjavno poroča: V imenu desidentov stranke oseminštiridesetnikov bo grof Apponyi v futrišnji seji poslanske zbornice predložil tole resolucijo: Poslanska zbornica izjavlja: 1. Ogrska želi čim prej pravičen mir z narodi, ki so z njo v vojni ter hoče na ta način pripomoči k trajnemu miru med narodi. Zato odobrava Ogrska mirovni predlog zunanjega ministra Zedinjenih držav ter sprejema kot podlago sklepa miru v predlogu zunanjega ministra označene izjave, oziroma mirovne funkcije predsednika Zedinjenih držav. 2. Zbornica smatra samo tak mir za pravičen in trajen, ki ne storii škode tisočletni, na zgodovinskem razvoju temelječi teritorialni nedotakljivosti in državni enotnosti Ogrske ter zagotavlja v tem okviru svobodni razvoj vseh v deželi živečih narodov. To stališče ogrskega naroda soglaša z izjavami predsednika Zedinjenih držav, ki smo jih prejeli kot podlago miru. 3. Zbornica zahteva, da bodi Ogrska pri mirovnih pogodbah zastopana od odposlancev s samostojnim delokrogom. 4. Zbornica zahteva brez prilagoditve členov 1., 2. in 3. iz leta 1723, popolno državno neodvisnost Ogrske napram Avstriji s samostojno gospodarsko ureditvijo, s samostojno armado in zunanjim zastopstvom ter naroča vladi, da naj predloži tozadne zakonske načrte. 5. Zbornica zahteva, da pride v vseh institucijah ljudska vlada do veljave in da se uvede splošna, enaka in tajna volilna pravica.

Frankove za samostojno hrvatsko državo. Poslanci Frankove stranke so predložili predsedniku hrvatskega sabora naslednji predlog: Pred 1300 leti je ustanovil hrvatski narod svojo državo ter si pridobil s tem pravico suverene samoodločbe. S to svojo pravico je vstopil hrvatski narod v zvezo habsburške monarhije. V mirovni ponudbi, stavljeni predsedniku Wilsonu, se je habsburška monarhija oficielno postavila na stališče svobode in enakopravnosti svojih narodov ter jim priznala pravico samoodločbe. V tem trenutku je priznano, da je prenehala nadvlasta naroda nad narodom in hrvatskemu narodu je odprt pot, da sam odloči o svoji usodi. Ker pomeni hrvatsko-madžarska nagodba iz leta 1868, nadvlasta tujega madžarskega naroda nad hrvatskim narodom in ker tvori ta nagodba oviro za združitev vseh hrvatskih dežel v svobodni suvereni hrvatski državi, smatrajo podpisani poslanci stranke prava, ki so se vedno borili za odstranitev nagodb, kateri niso priznavali nobene zakonite veljave, za potrebljeno, da izjavi sabor kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije, da nagodbe ne priznava za veljavno za hrvatski narod ter da s tem istočasno odpravlja oviro za združitev vsega hrvatskega naroda in na drugi strani omogoči, da zastopa hrvatski narod na mirovni konferenci samostojno svojo državo in svoje interese. Interpelanti prosijo zato, da naj se predsedstvo sabora pozove, da skliče sejo z dnevnim redom: Sistiranje ogrsko-hrvatske nagodbe člena 1. iz leta 1868, in proklamiranje svobodnega samostojnega hrvatskega naroda. Sledi 12 podpisov stranke prava.

Avstro-Ogrska opusti vojaško upravo na Poljskem. Uradno se poroča: Avstro-ogrška monarhija je pripravljena opustiti vojaško upravo na Poljskem ter upravo izročiti poljski vlad, kakor hitro bo leta pripravljena za to. Avstro-ogrška monarhija stori vse, da olajša poljski vladu obnovo državne organizacije, ter ji, če zahteva, da na razpolago sedaj še na Poljskem manjajoča sredstva in uredbe. Nasprotno pa pričakuje avstro-ogrška monarhija, da ji dežela iz svojega prebitka živil in sirovin pomaga proti primerni kompenzaciji. Sedanje vojaške rezervacije bi se ustavile in bi se državno gospodarjenje s temi stvarmi prepustilo poljskim organizacijam, ki bi se ustvarile.

Nadomestna volitev v Berlinu I. Pri nadomestni volitvi umrlega državnozborskoga poslanca Ivana Kampia v Berlinu, prvi okraj, je bilo oddanih 4764 glasov. Od teh jih je dobil tajni justični svetnik Kempner (naredna stranka) 2294 in mestni svetovalec Hugo Heimann (socialni demokrat) 1720 glasov. Potrebna je ožja volitev med Kempnerjem in Heimannom, ki se vrši 29. t. m.

Sodrug Eisner na svobodi. Bivši glavni urednik »Vorwärtsa«, pisatelj Kurt Eisner, ki je sedaj neodvisni socialist in ki je nastopil meseca januarja v Monakovem kot stavkin agitator ter sedel od tega časa dalje v preiskovalnem zaporu, je bil pravkar odpuščen iz zapora. Sodrug Eisner bo nastopil kot državnozborski kandidat neodvisnih socialistov demokratov v nadomestnih volitvah, ki se vrše dne 17. novembra, za volilna okraja Vollmar in Monakovo.

Proti vojnim hujškačem v Nemčiji. Na zborovanju bavarske socialne demokracije je bila sprejeta naslednja resolucija: Bavarski strankarski shod zahteva od državnega zpora, naj se skliče in izvoli državno sodišče, da dožene in kaznuje krivce, ki so preprečili prejšnje mirovne akcije in so odgovorni za nesrečen izid vojne, za

strašna bremena in žrtve, ki jih moramo prenašati med vojno in jih bomo morali prenašati po vojni. Preiskava se ne sme ustaviti proti nobeni osebi, če stoji, še tako visoko.

— **Stavka v Berlinu.** V Berlinu je izbruhnila stavka municipalnih delavcev. Delavci so prišli v notranje mesto ter manifestirali za mir in proti obsednemu stanju. Prišlo je do spopadov s policijo, ki je v velikem številu nastopila proti demonstrantom.

— **Srbski kralj Peter odstopl.** Srbski listi, ki izhajajo v Franciji,javljajo, da bo srbski kraljevič Aleksander v kratkem izdal manifest na srbski narod, v katerem bo naznanil, da bo isti dan, ko Srbi zopet vkorakajo v Belgrad, boljši kralj Peter odstopil in prestolonaslednik prevzel vlado po želji srbskega naroda.

— **Francija in Finska.** »Agence Havas« poroča, da je francoska vlada prekinila diplomatične odnose s Finsko, ker so Finci izvolili za kralja princa Hessenskega, svaka nemškega cesarja. V Helsingorsu ostane samo en zastopnik francoske vlade, ki naj varuje interese francoskih državljanov.

Dnevne vesti.

— **Obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani** bodo zaprte zaradi razširjene španske bolezni do 10. novembra.

— **Kljuke bodo pustili.** Svoj čas je vlada naznanila, da bodo vse kovinaste durine kljuke zaplenjene. Sedaj pa poročajo, da opuste to namero.

— **Ustanovitev društva »Naše srce« prepovedana.** Po zgledu »Českega srca« se je nameravalo tudi pri nas ustanoviti dobrodelno društvo »Naše srce«, čigar namen naj bi bil obvarovati predvsem naše otroke pred lakoto. Deželna vlada pa je sedaj sporočila, da ustanovitev tega društva ne dovoljuje in temeljuje to svojo prepoved z raznimi smešnimi razlogi. Eden teh razlogov je na primer, da deželna vlada srbohrvatskega jezika ne smatra za »uradnjem jezikom« kranjske dežele in da bi zaradi tega »postala nadzorovalna pravica iluzorična«. — Pripomnimo: Včeraj je izšel cesarjev manifest na podlagi samoodločbe.

— **Pevsko društvo »Slavec«.** V soboto, dne 19. t. m. II. družinski večer (Volaričev večer) ob 8. uri v društvenih prostorih v »Narodnem domu«, za člane pevskega zbora in po njih vpeljane goste.

— **Španska bolezen v Trstu** zahteva na dan 100 mrljev. Mestni fiziček pa ne daje o tem nikakega uradnega poročila.

— **Vsa družina umrla.** V Kopru je umrl za špansko boleznijo dne 14. t. m. postajenacelnik Perić, v isti noči sta umrla tudi njegova žena Albina in desetletni sin Albin, sin Josip je umrl pet dni prej.

— **Umrl je sodrug Bernik Martin.** Iz Labinja v Istri poročajo, da je umrl tam dolgoletni član podružnice Unije ruderjev, sodrug Martin Bernik, doma iz St. Pavla v Savinjski dolini. Pogreb je bil dne 8. t. m. Izprevoda se je udeležila organizacija z zastavo. Vzrok smrti je bilo pomanjkanje živeža, ki posebno penzioniste tukaj hudo tare.

— **Narodni davek.** Gospod Ivan Rebek, stavbeni in umetni klučavnica v Celju, je daroval Narodnemu svetu kot narodni davek 50 kron.

— **Odpust delavcev iz Škodovih tovarn.** Kakor smo že poročali, so dela v Škodovih tovarnah znatno skrčili. Pripomnimo še, da odpuste zato v kratkem do 15.000 delavcev in tovaren, to je skoraj polovica vseh delavcev.

— **Vrednost krone se viša.** V Švici se je dvignila vrednost krone od 35 na 40 vin.

— **Dunajski časnikarji protestirajo proti omejitvi dnevnih časnikov.** Na Dunaju se je vršila 14. t. m. konferenca delegatov organizacije dunajskega časopisa, in je protestirala proti ponovni omejitvi časopisnega papirja dnevnikom. Konferenca je izjavila, da je v interesu države, ako se v teh dneh, ko se odločuje usoda narodov in držav, omogoči časopisu, da v zadostni meri poučuje in informira prebivalstvo o svetovnopolitičnih dogodkih, ki se neprestano menjajo. Le vestno in točno slikanje razmer utegne nuditi zanesljive garancije za ohranitev javnega reda in miru. Nameravana omejitev dnevnih časopisov bi komaj dopuščala, da se registrirajo tudi le najnajnovejša poročila brez komentarija. Za posledice, ki zaradi tega nastanejo, odklanja časopisje vsako odgovornost. Konferenca je ta sklep soglasno sprejela.

— **Črna gora umira.** Iz Švice poročajo listi, da vlada v Črni gori strašna lakota. Črnogoreci se obračajo do republike, naj jim preskrbi živil, ker bi morali sicer pomreti gladu.

— **Ukrajina dobi nov denar.** V Ukrajini uvedejo nove vrste denar. Enota se bo imenovala griven in bo stala 50 kopejk. Izdelajo novi denar v Nemčiji.

— **Dnevnik neodvisnih socialistov.** Iz Berlina poročajo, da ustanove neodvisni socialisti demokratije tam lasten dnevnik.

Gospodarstvo.

— **Vojno-kreditni zavod za južno vojno okrožje,** ki ga je ustanovilo c. kr. finančno ministrstvo sporazumno

s c. kr. pravosodnim ministrstvom z naredbo od dne 16. grudna 1917, drž. zak. št. 307, ima nalog in namen, da že sedaj, predno bo še urejeno vprašanje o odškodninah za po vojni povzročene škode, daje fizičnim in pravnim osebam, ki so utrpele v južnem ožjem vojnem ozemlju vsled vojnih dogodkov kako škodo na posestvu, obratu ali poklicu, v obliki posojil pod čim najugodnejšimi pogoji potrebna denarna sredstva za zopetno zgradbo in vzpostavitev po vojnih dogodkih porušenih ali poškodovanih hiš, obratov, obrtnih podjetij itd.

Škoda, ki pride tu v poštev, je morala nastati ali neposredno vsled sovražnih dejanj, n. pr. obstrelevanja, razstreljevanja, zračnega napada itd., — ali pa posredno, n. pr. vsled nasilne izpraznitve (evakuacije), navala sovražnika (invazije), omejitve prometnih razmer itd.

V delokrogu tega zavoda spadajo samo dežele, ki so bile ali ki so še v ožjem vojnem okrožju, t. j. Dalmacija, Istra, Trst z okolico, Goriško-Gradisčanska, Kranjska, Koroška in južna Tirolska.

Ta zavod daje v smislu pravil posojila:

1. kreditnim zavodom v svrhu izpolnovanja njih obveznosti;

2. občinam in občinskim zavodom v svrhu vzdrževanja njih tekočega gospodarstva, obnove in nadaljevanja njih podjetij in obratov, ter v svrhu poprave v ta namen potrebnih stavb;

3. kmetovalcem, trgovcem, obrtnikom, industrijem in podjetjem za tujski promet v svrhu vzdrževanja in nadaljevanja njih obratov, kakor tudi v svrhu poprave za ta namen potrebnih stavb;

4. hišnim posestnikom za zopetno zgradbo in pravro njih stanovanjskih in drugih poslopij;

5. pripadnikom prostih poklicov (odvetnikom, notarjem, zdravnikom, civilnim inženjerjem) za nabavo za poklic potrebne oprave, za zopetno izvrševanje poklica neobhodno potrebnega dela hišne in osebne oprave;

6. okrajnim bolniškim blagajnam za vzdrževanje njih tekočega gospodarenja;

7. distributivnim in produktivnim zadružam za zopetni pričetek in nadaljevanje njih obratovanja, kakor tudi za zopetno zgradbo njih poslopij; zlasti takim produktivnim zadružam, ki se ustanovijo še med vojsko ali v začetku mirovnega časa v svrhu nabave surovin in orodja za zopetno zgradbo ali potrebščin za kmetijstvo;

8. kmetovalcem ali zakupnikom kmetskih zemljišč za posetev neobdelanih zemljišč (predvajmi za setev);

9. zdraviliščnim komisijam in od dotedne dežele priznanim zvezam za pospeševanje tujskega prometa za zopetni pričetek in vzdrževanje njih poslovanja ter za izvršitev poprav, ki so za tujski promet neobhodno potrebne.

Obrestovanje teh posojil se določa z ozirom na potrebnost in razmere prosilca v raznih stopnjah, od $\frac{1}{2}\%$ nad ekskontno mero avstro-ogrsko banke kot najvišje padoli po 4% ozi. 3% do popolne brezobrestnosti.

Za varnost posojila je zastaviti posestvo, terjatve, vrednostne papirje itd. ali dati menice, plačila zmožne poroke itd.

Ako prosilec ne more nobene teh varnosti nuditi, prevzame zanj v ozira vrednih razmerah država sama jamstvo za izpadek, ne kar se posebno opozarja.

Rok za plačilo posojila zamore se v smislu pravil podaljšati do 20. leta po sklepu miru z Italijo.

Prošnje za posojilo je vložiti na vojno kreditni zavod za južno vojno okrožje, in sicer pri njega krajevno pristojnih tajništvih, pismeno ali ustreno. V prošnjah je navesti: a) visokost škode in kako je nastala, b) visokost zaželenega posojila, c) za kaj se namerava posojilo porabiti, d) premoženjske razmere, e) kakošno varnost se za posojilo nudi, in f) kako se namerava posojilo vrniti.

Prošnjam je priložiti: potrdilo okrajs. glavarstva o škodi, posestne liste, zemljevidne izvlečke, zavarovalne police itd.

Natančnejša pojasnila raje ravnateljstvo tega zavoda v Celovcu, Villacherstr. 6, ali njega tajništa, ki so za posamezne prizadete dežele, in sicer: za Goriško-Gradisčansko v Gorici, Via Seminario 5, — za Trst z okolico in Istro skupaj v Trstu, Via del Campanile 13, — za Kranjsko v Ljubljani, Poljanska cesta št. 2, — za Korosko pri ravnateljstvu v Celovcu, Villacherstr. 6, — za Dalmacijo v Dubrovniku, in za Tirolsko v Boznu, Silberg. 5.

Avstrijska delegacija.

Dunaj, 17. oktobra. — Zunanji odsek avstrijske delegacije je danes nadaljeval svoja posvetovanja.

Delegat dr. Korošec je podal naslednjo izjavo: Češki in jugoslovanski člani zunanjega odseka avstrijske delegacije izjavljajo, sklicejo se na svoj protest, ki ga vsebujejo na plenarni seji vložene interpelacije, da vztrajajo neomajno na stališču, da se moreta rešiti češkoslovaško in jugoslovansko vprašanje kot mednarodna vprašanja zadovoljivo le na splošnem mirovnem kongresu. Z ozirom na to nespremenljivo stališče kakor tudi vpoštevajoč mne-

nje, da je pred objavo Wilsonove note na avstroogrsko mirovno ponudbo vsako razpravljanje o predlogih, nahajajočih se v cesarskem manifestu, brez praktične vrednosti, odklanjam vsako tozadovno diskuzijo kot nepotrebno.

Delegat dr. Vassilko je kritiziral politiko grofa Buriana in izjavil, da mora priti urad zunanjega ministrstva v druge roke.

Zunanji minister grof Burian je omenil K Vassiljkovim opazkam o Bulgariji, da sta Avstroogrsko in Nemčija dobro poznali politični položaj in vojaške razmere v Bulgariji. Kot glavni vzrok za polom bulgarske armade je treba smatrati politično agitacijo, ki so jo raznesli v armado predvsem lastni politični krogi, in dalje tudi agitacija entente ter boljševiški vplivi. Bulgarski dogodki so bili neodvrljivi.

Delegat sodrug Pittoni se je obračal proti načrtu ministrskega predsednika, ki hoče rešiti narodno vprašanje pod varstvom ogrske integritete. Govornik kritizira govor zunanjega ministra in svari pred optimističnimi konkluzijami iz 14 točk Wilsonovega programa. Ko je govoril o splošnih zahtevah italijanskih socialnih demokratov glede tržaškega prebivalstva in italijanskih krajev Istre ter Trienta, je sodrug Pittoni zahteval, da mora odločati o teh ozemljih in njih usodi tudi prebivalstvo. Trst naj ostane samostojen pod varstvom zvezne narodov; zagotoviti se mu mora resnično demokratično ustavo. Izključno ali pretežno italijanska ozemlja Istre ali Furlanskega naj se priključijo Trstu.

Zadnje vesti.

Cesarjev manifest narodom.

Dunaj, 17. oktobra. O cesarjevem manifestu se v parlamentu živahnio razpravlja. Tudi v nemških krogih si nič ne prikriva, da bo izvršitev načrta spričo odpora Čehov in Jugoslovanov naletela na velike težkoče. Najtežja ovira načrta je priznanje integritete ogrske države; vendar se v parlamentarnih krogih izraža upanje, da so se tudi Madaži v Štiriletni vojni že kaj naučili in da se spričo resnega položaja odločijo za koncesije. Ministrski predsednik baron Hussarek bo v torkovi seji poslanske zbornice podal obširno izjavo o cesarjevem manifestu.

Optimizem cesarja Karla.

Berlin, 17. oktobra. Dunajski zastopnik »Berliner Tagblatt« brzojavlja: Kakor sem iz dvornih krogov izvedel, temelji optimizem, s katerim cesar Karel presoja položaj, na gotovih veste, ki so došle kroni iz Washingtona in iz Anglije. Glasom teh vesti zavzema predsednik Wilson blagohotno stališče napram ideji federalizacije avstrijskih narodov. Tudi Anglejija zastopa baje enakostališče, ker bi sicer nastala nevarnost, da se avstrijske nemške pokrajine združijo z Nemčijo.

Wilsonov odgovor Avstriji.

Dunaj, 17. oktobra. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da je Wilsonov odgovor na avstroogrsko nотo že dospel in da ga vnanji minister grof Burian objavi na prihodnji seji delegacij. Wilsonov odgovor vsebuje baje obširno razlagajo narodnostnega vprašanja v monarhiji in je sestavljen tako, da se na tej podlagi lahko prično pogajanja za mir med monarhijo in Ameriko. Odgovor obsegata konkretne predloge za preustroj monarhije.

Jugoslovansko vprašanje se mora rešiti na mirovni konferenci.

Dunaj, 17. oktobra. Prezidij Jugoslovanskega kluba in Českega svaza sta se danes sestala na skupno posvetovanje. Razpravljalo se je o političnem položaju z ozirom na cesarjev manifest in z ozirom na pričakovano Wilsonovo nотo. Soglasno se je povdarujo, da jugoslovansko in češkoslovaško vprašanje je mednarodno vprašanje, ki se zamore rešiti le na mirovni konferenci.

Samoodločevanje narodov.

Dunaj, 17. oktobra. Rumunski poslanci avstrijske poslanske zbornice so se konstituirali danes kot narodni zbor, kateremu je na čelu poslanec dr. Isopescu-Grecul. Šestim avstrijskim poslancem se menda pridruži še pet rumunskih poslancev ogrskega parlamenta. Rumuni zahtevajo, naj se rumunski del Bukovine združi z rumunskimi deli Sedmograške in Banata v samostojno rumunsko državo. Skupina rumunskih poslancev bo vložila v poslanski zbornici tozadeven nujni predlog. V zvezi s tem predlogom bo zbornica razpravljala o narodnostnih razmerah na Ogrskem.

Avstrijski Nemci za združenje z Nemčijo.

Praga, 17. oktobra. Nemški Narodni svet za Češko je izdal oklic, v katerem pravi: Narodni svet pričakuje takojšnji sestanek narodne skupščine in se izjavlja za združenje nemških pokrajin Avstrije z Nemčijo. Tudi »Volkstag« v Opavi zahteva združenje z Nemčijo.

Ukrajinska konstituanta.

Praga, 17. oktobra. Na seji ukrajinskega Narodnega sveta za Galicijo se bo 19. oktobra v Lvovu proglašila Ukrajinska konstituanta. Obenem se proglaši združenje vsega ukrajinskega ozemlja v vzhodni Galiciji, v Bukovini in na Ogrskem.

Konferenca nemških poslancev.

Dunaj, 17. oktobra. Zastopniki vseh nemških parlamentarnih strank so sklenili, da se za prihodnji pondeljek sklice plenarno posvetovanje vseh nemških poslancev. Posvetovanje se vrši v dvorani nižjeavstrijskega deželnega zbora.

Asquith o vojni in miru.

London, 16. oktobra. V nekem londonškem nacionalnem klubu je podal Asquith naslednjo izjavo: Sovražni odpor je zlomljen. Cilji, za katere smo prevzeli na svoja ramena najteže žrtve naše zgodovine, bomo dosegli, ako se jih nalač ali brez pomisleka ne odrečemo. Ker je poslušala Anglija klic svoje vesti ob začetku te vojne, je rešila svet. Ako bi bila stala ob strani, bi utegnila Nemčija trajno ogrožati politična in trgovinska ozemlja v celi Evropi in na celi svetu. Glede nemške mirovne ponudbe je dejal Asquith: Oba Wilsonova odgovora Nemčiji sta v duhu in po vsebinu to, kar je zahteval trenutek: Bila sta kratka in točna, ter sta zadeva v živo. Nista pustila nobenega izhoda dialektičnim in retoričnim frajam. Z ozirom na zadnjo noto, ki je Wilson ni poslal Avstroogrski, ampak Nemčiji, je poudarjal Asquith pomen in pravičnost njenih pogojev in izjavil, da je nemogoče, pogajati se s Sovražnikom, ki je potopil »Leinstro«, uničil francoska in flanderska mesta in vasi ter uprav barbarsko ravnal z ujetniki. Asquith je končal: Moramo dobiti zagotovilo, da vlada, ki nas pozivlja, da se z njo pogajamo, ni stari pruski militarizem v demokratični maski. To je ono veliko vprašanje. In odgovor na to more dati le Nemčija.

Važna posvetovanja v Berlinu.

Berlin, 17. oktobra. Posvetovanja o odgovoru, ki ga Nemčija poda predsedniku Wilsonu, se nadaljujejo ob navzočnosti zastopnikov vrhovnega armadnega poveljstva. Položaj je skrajno težak in resen. Doslej ni gotovo le to, da Nemčija novih Wilsonovih zahtev ne bo gladko odklonila in da bo odgovor omogočal, da se pogajanja za mir nadaljujejo. Posvetovanje se danes še ni končalo. Razum Ludendorffa se nahaja v Berlinu tudi admiral Scheer. Državni zbor se sklice najbrže šele prihodnjem teden.

Demonstracije v Berlinu.

Berlin, 17. oktobra. V popoldanskih urah se je zbrala v okolici »Zvernjaka« ogromna množica, kakih 150.000 oseb, ki se je pomikala proti parlamentu. Policia je skušala množico potisniti proti Brandenburgskim vratom. Množica, večinoma pristaši neodvisne socialno demokratične stranke, so krenili ob cesti »Pod lipami« ob neprestanih manifestacijah za mir pred rusko poslaništvo, kjer je prišlo do živahnih demonstracij. Policia, ki ni mogla razpršiti množice, je rabila oružje. Večje število oseb je bilo ranjenih, mnogo arretovanih.

Amnestija v ruski Poljski.

Lublin, 15. oktobra. V zadnjem času so pomilostile avstrijske vojaške oblasti nad sto oseb, ki so bile obsojene zaradi izjav proti brestovskemu miru.

Letošnji Božič mirovni praznik.

Kodanj, 17. oktobra. »Daily Telegraph« javlja iz Newyorka: V Zedinjenih državah splošno prevladuje mnenje, da bo letosni Božič mirovni praznik. Vsi politični krogi so trdno prepričani, da bo nemški mirovni korak dosegel uspeh in da bo Amerika skušala doseči sporazum s centralnimi državami, ker je tudi večina ameriškega prebivalstva proti nadaljnemu prelivanju krvi.

Nova nemška nota.

Berlin, 16. oktobra. Danes so se posvetovali vojni kabinet in vojaške oblasti ves dan

o novi nemški noti na Wilsona. Posvetovanja se utegnejo še jutri nadaljevati. Odgovor bo posvetovanja, kar se čuje, sicer energičen, toda stvarno popustljiv.

Amerika proti cesarju Viljemu.

London, 17. oktobra. »Daily News« poročajo iz Washingtona: Ameriška diplomacija bo postavila Nemčijo pred alternativo, da izbira med cesarjem in pa med mirom.

Francoski socialisti za mir.

Bern, 17. oktobra. Zveza francoskih delavcev pravila veliko izjavo proti nameri, da bi postopanje entente hotelo preprečiti mir po načelih Wilsonovih, izraženih v znanih njegovih štirinajstih točkah.

Novopečeni kralj.

Dunaj, 17. oktobra. Glasom vesti nekega stokholmskega lista zapuščajo nemške čete Finsko. Splošni položaj na Finskem je zelo negotov in zdi se, da hesenski princ »še ni« odpotoval v Helsingfors. — Kakor vse kaže, bo postal novi kralj doma in se pošteno hranil.

Shodi.

Jesenice. Društveni shod spl. prav. društva se bo vršil v Kranjski gori dne 20. oktobra t. l. ob dveh popoldne v gostilni pri »Jurcu« z dnevnim redom: Prehrana in plača železničarjev. Razno. Poroča sodrug Kopač.

Umetnost in književnost.

»Svet« je poleg »Protekcije« in »Gospoda poslanca« ter »Pot okoli sveta« najboljša komedija prvega in najuglednejšega srbskega pisatelja in dramatika Br. Nušića. »Svet« je repertoarna igra vseh jugoslovenskih odrov, ker je pisatelj humorist, bivši dramaturg in ravnatelj srbskih gledališč, jo ustvaril z njim idejno simpatično, tehnično vzorno igro z izbornimi vlogami. Vse nastopajoče osebe so zajete iz srbskega malomestja, ki je po svojem duševnem obzorju skladno s slovenskim. »Svet« je velezabaven, a obenem tudi podnjen, kar govorita ni napaka. Na našem odru se igra »Svet« zdaj že drugo sezono.

Narodno gledališče v Ljubljani. Snoči je bila na odru občinstvu tako priljubljena »Laterna«. Imeli smo lep užitek ob poeziji, humorji in simbola polni igri. Igraleci so igrali svoje vloge z resničnim razumevanjem; imeli smo na odru v lepi kombinaciji tri najboljše med dobrimi: Nučiča, Marjanovičevi in Šaričevi. Ponovno se obračamo do občinstva, da naj bo med predstavo mirnejše in naj ne moti iger preveč z neumestnimi izbruhi svoje vzhičnosti.

Iz gledališke pisarne. »Laterna«, Jirasekova gledališka igra je izvzvala vseslošno zanimanje in redno polno gledališče je živ dokaz, kako se je občinstvu priljubila ta igra, ki je nam Slovencem po svoji vsebinai tako blizu. Vsled živahnega povpraševanja po njej, se je vodstvo odločilo, ponoviti jo še enkrat in sicer izven a b o n e m e n t a v soboto zvečer. S tem naj bi bila dana prilika vsem, ki igre še niso videli, da prežive večer tople pravljčnosti, prevete za množico danes tako aktualnih idej. — Obenem opozarjam p. n. občinstvo, da se v nedeljo zvečer ponovi Finžgarjev narodni igrokaz »Divji lovec«. Ta predstava je namenjena posebno za ljubitelje Narodnega gledališča po deželi, katerim bo govorito ta dan možno priti v gledališče.

Gledališko društvo na Jesenicah naznanja, da je bilo primorano radi obolelosti nekaterih članov igralskega zobra delovanje za nedoločen čas prekiniti. Za 19. in 20. t. m. nameravani predstavi torej odpadeta. Kdaj se delovanje zopet začne, se bo objavilo v časopisih.

»Kurent.« Izšla je 5. številka »Kurenta«, slovenskega humorističnega polmesečnika. Naslovna slika predstavlja obnovitev gledališča v Ljubljani in sploh se zdi, kot da je ta številka namenjena gledališču. V listu je nanizanih precej komičnih opazk in »vicov« pa tudi satiričnih črtic o gledališču. Številka ima prav čedno vsebino in se strogo razlikuje od različnih »vicblatov« in drugih senzacijskih cunj. Priporočamo ga v zabavo in razvedrilo.

Aprovizacija.

Meso na zeleni izkaznice B štev. 1001 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v soboto, dne 19. t. m. v cerkvi sv. Jožeta. Določen je tale red: popoldne od 1. do pol 2. štev. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. štev. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. štev. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. štev. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. štev. 1801 do 2000, od pol 4. do 4. štev. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. štev. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. štev. 2401 do konca. Kilogram stane 2 K 80 vin.

Oddaja inozemskega mesa. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala inozemsko meso v soboto, dne 19. t. m. in v pondeljek, dne 21. t. m. od pol 7. do 9. ure v cerkvi sv. Jožeta.

Prodaja praških klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gospodki ulici v soboto, dne 19. t. m. popoldne strankam z zeleno izkaznico »B« od štev. 550 do 650. Vsaka oseba dobri četrtn kilograma; kilogram stane 8 kron.

Aprovizacija južne železnice. Oddajalo se bo tu 18. in 19. t. m. petrolej, in sicer samo za občino Moste. S seboj je prinesiti mesno karto in knjigo.

Razno.

* O, ti moja Avstrija! Pod tem naslovom piše »Arbeiterzeitung«: Minister nam piše: Danes dopoldne sem šel v gostilno zajtrkovat. Pozabil sem prebrati razobesni jedilni list in ko sem bil že notri, sem bil v oblasti natakarja, ki mi je priporočil telečji golaš s krompirjem. Ko sem zahteval račun, je znašal ta 17 K 20 vin. Pozneje sem pogledal na jedilni list in opazil, da sem napravil še dobro kupčijo. Pečena klobasa z ženom je veljala namreč 15 kron in porcijsa solate 6 kron. To bi bil še dražji zajtrk. To avstrijsko vlado naj vendar vrag vzame!!

* **Kako bogati smo sedaj.** Veliko ljudi sedaj niti ne ve, kako bogati, da nosijo na sebi tisoče. N. pr.: Če imaš srajco (enako K 60 do K 400), ovratnik in kravato (enako K 10), potem obleko (enako K 1500), če imaš klobuk (enako K 60) in potem pa si izračunaj še vse pohištvo.

* **Nova ves — Babelsberg.** Blizu Berlina se nahaja vas, ki se še danes imenuje uradno Nowa ves. To krajevno ime spominja na nekdaj češke kolonije v berlinski okolici. Berlinske Vsenemce to slovansko ime strašno zbadata, vsled tega so sklenili, da ga prekrste v Babelsberg — in Nemčija bo rešena!

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petajan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Išče se**dobre raznašalke**

za raznašati »NAPREJ« in »Arbeiterwille« v mestu, Udmatu in v Zeleni jami. — Zasluzek dober. Nastop takoj.

Stalne krepke delavce

— tudi močne delavke — sprejme spedičijska tvrdka BALKAN, Dunajska cesta 33. Plača po dogovoru.

Kavarna „UNIONE“

TRST

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih. Shajališče sodrugov vseh narodov.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranične vloge po čistih Rezervni zaklad nad K 1.000.000.

4 | 1 | 0 |
4 | 0 |

brez odbitka rentnega davka.
Ustanovljena 1. 1881.